

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för humaniora

Bockmanuskriptet

En kritisk diskursanalys om en alldeles speciell bock

Adam Larsson & David Alin

2017

Uppsats, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Medie- och kommunikationsvetenskap
Informatörsprogrammet
Medie- och kommunikationsvetenskap C (61-90) 30 hp

Handledare: Ylva Habel
Examinator: Eva Åsén Ekstrand

Abstract

Title: The Goat Manuscript - A critical discourse analysis about a special goat

Author: Adam Larsson and David Alin

Supervisor: Ylva Habel

Subject: Media and communication studies

Purpose: The purpose of this study has been to investigate Aftonbladets news reporting regarding the Gävle Christmas goat between 1996, 2001, 2005, 2009 and 2016.

Theoretical points of departure: The study is based on theories regarding news evaluation.

Objectives and focus: The study has the following questions:

In what ways may Lotten Gustafsson Reinius concept "tradition manuscript" have relevance to *Aftonbladets* news reporting on the Gävle Christmas goat?

Has *Aftonbladets* journalism about the Gävle goat changed in a discursively way?

Is it possible to identify specific discursive patterns in the texts?

Method: In order to answer the survey's questions, critical discourse analyzes according to Theu Van Dijk's method have been conducted. The analyzes have mapped the news texts micro disciplinary- and macro-courses.

Material: The study material consists of 14 articles from *Aftonbladet* published in paper form and digital edition from 1996, 2001, 2005, 2009 and 2016.

Result: *Aftonbladets* reporting regarding the Gävle Christmas goat has changed over the last 20 years, where journalists uses a more neutral position in the news reporting. The research proves that more people who represent different organizations gets to speak about the accidents. The way journalists refer to the goat has changed and the way media refer to the perpetrator has changed.

Keywords: Gävle Christmas goat, yule goat, straw goat, discourse, discourse analysis, journalism, "traditional manuscript", news evaluation, *Aftonbladet*

Sammanfattning

Titel: Bockmanuskriptet - en kritisk diskursanalys av en alldeles speciell bock

Författare: Adam Larsson och David Alin

Handledare: Ylva Habel

Ämne: Medie- och kommunikationsvetenskap

Syfte: Syftet med den här studien har varit att undersöka Aftonbladets gestaltning av Gävlebockens öde mellan åren 1996, 2001, 2005, 2009 samt 2016.

Teoretiska utgångspunkter: Studien baseras på teorier om nyhetsvärdering.

Frågeställningar: Studien har följande frågeställningar:

På vilka sätt kan Lotten Gustafsson Reinius "traditionsmanuskript" ha relevans för en studie av *Aftonbladets* bockbevakning?

Har *Aftonbladets* journalistik rörande Gävlebocken förändrats och i så fall på vilka sätt?

Går det att urskilja specifika diskursiva mönster i textmaterialet och i så fall vilka?

Metod: För att besvara undersökningens frågeställningar har kritiska diskursanalyser enligt van Dijks metod utförts. Analyserna har kartlagt nyhetstexternas mikro- samt makrodiskurser.

Material: Studiens material bestod av 14 artiklar från *Aftonbladet* publicerade i pappersform samt digital utgåva från åren 1996, 2001, 2005, 2009 och 2016.

Resultat: *Aftonbladets* rapportering rörande Gävlebocken har förändrats. Journalisten väljer att erhålla en mer neutral position i form av nyhetsrapporteringen men fler aktörer får istället ge uttryck för de åsikterna om förekommer. Artiklarnas perspektiv har skiftat, fler aktörer kommer till tals och bockens benämning har förändrats i och med publikens förförståelse och kunskap.

Nyckelord: Gävlebocken, julbocken, diskurs, journalistik, nyhetsvärdering, *Aftonbladet*

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte och frågeställning	4
1.3 Avgränsning	5
2. Tidigare forskning	6
2.1 Gävlebocken	6
2.2 Nyhetsvärdering	7
3. Teoretiska utgångspunkter	8
4. Material och urval	13
5. Metod	14
5.1 Kritisk diskursanalys	14
5.2 Metoddiskussion	15
6. Analys och resultat	17
6.1 Traditionsmanuskriptet	17
6.2 Tematisk struktur	19
6.3 Benämning	21
6.4 Ställningstaganden	21
6.5 Aktörer	22
6.6 City branding	26
7. Slutsatser	28
7.1 Summering	28
7.2 Diskussion	29
7.3 Förslag på fortsatt forskning	32
Referenslista	33
Bilagor	36

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Gävlebocken kan betraktas som en av de viktigaste symbolerna för Gävle stad. Traditionen kring den sträcker sig 51 år tillbaka, närmare bestämt till 1966 när den första bocken restes på plats vid Slottstorget i staden. En outtalad tradition är att Gävlebockens existens förknippas med att den brinner ner till grunden i juletid.¹ "Gävles offentliga juldekoration har blivit känd långt utanför staden i kraft av att den bränts ner så många gånger."²

Etnologen Lotten Gustafsson Reinius skrivande är centralt kring forskningen om Gävlebocken och journalistiken rörande den. I sin text "Bocken brinner! En dialog på offentlig plats och i Gävles lokalpress" diskuterar hon den journalistiska stiliseringen och upprepadet av information i nyhetsrapporteringen i de årliga artiklarna som skrivs angående bockens öde.³ Med detta antyder Gustafsson Reinius att det finns ett vad hon beskriver som "traditionsmanuskript", vilket måste upprätthållas för att fortsätta hålla händelsens nyhetsvärde vid liv.⁴ Enligt Per Strömberg är manuskriptet "en återkommande form som traditionen böjer sig efter".⁵

1996 blev Gävlebocken uppkopplad mot omvärlden via en webbkamera. Genom kameran fick användare från 140 olika länder möjligheten att konstant bevaka bockens aktiviteter.⁶

1996 var även ett stort år i tidningsvärlden. Efter en 44 år lång kamp mot *Expressen* blev *Aftonbladet* åter Sveriges största dagstidning. Den 17 oktober 1996 skickade *Tidningsstatistik, TS*, ut sin månadsrapport för september månad. I rapporten gick det att läsa att *Aftonbladet* under september 1996 hade sålts i en upplaga på 382 000 exemplar, *Expressen* (*GT* och *Kvällsposten* inräknat) i 369 000 exemplar och *Dagens Nyheter* i 375 000 exemplar. *Aftonbladet* hade tagit tillbaka titeln som landets mest sålda

¹ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 1.

² Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 192.

³ Ibid, s. 200.

⁴ Ibid, s. 200-201.

⁵ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 1.

⁶ Ibid, s. 5.

dagstidning.⁷ Sedan den dagen har tidningens verksamhet ökat i takt med digitaliseringen. Dess papperstidning har bäst räckvidd bland svenska dagstidningar och “aftonbladet.se” samt mobil sajten “Aftonbladet Mobil” har flest besökare per vecka.⁸

Under den perioden från senare mitten av 1990-talet till 2016 har den mediala bevakningen av Gävlebocken förskjutits, samtidigt som den har mångfaldigats. I det följande görs några nedslag för att ge en bild av detta. 2001 blev till exempel ett anorlunda år för Gävlebocken; redan dagen innan julafton brann den ned. Det som var avvikande från tidigare bockbränder var händelseförloppet som ledde fram till dess öde.

En amerikansk turist hade kommit på besök till Sverige veckan innan jul. Under ett krogbesök i Gävle berättade några orsbor för honom om bocken och hur den brukar brännas ner av tradition. Amerikanen tände eld på den och blev gripen för dådet. I förhör sa han att han hade hört att det var tradition att bränna ner bocken. Han dömdes senare för mordbrand.⁹

Lördagen den 3 december 2005 ägde en annan uppmärksammas bockbrand rum. Under kvällen sattes bocken i brand av två gärningsmän, utklädda till jultomte och pepparkaksgubbe. De två personerna sköt pilbåge på bocken, vilket satte skapelsen i brand.¹⁰ Jakten på förövarna fortsatte i medierna genom inslag i det populära kriminalprogrammet *Efterlyst* på TV3, vilket gav Gävlebocken ännu mer publicitet.¹¹

2009 var året när traditionen kring Gävlebocken fick global spridning. Gävle kommun introducerade bocken på de sociala medierna i maj månad 2009 under kontot @Gavlebocken.¹² Kontots syfte var och är att bygga dess identitet samt att användare världen över får en inblick i bockens farofyllda existens.¹³

2016 var även det ett speciellt år för Gävlebocken; den firade 50-årsjubileum med en stor invigning på Slottstorget i Gävle vid första advent.¹⁴ Men endast ett par timmar efter invigningen mötte julbocken sitt öde när den brann ner till grunden. En händelse som gjorde att jubileumsbocken gick till historieböckerna som en av de mest kortlivade julbockarna någonsin.¹⁵

⁷ Alsing, Aftonbladet inifrån, 2005, s. 200.

⁸ http://www.dagspress.se/images/stories/SvenskDagspress2015_2016_webb.pdf (27/3-17)

⁹ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10721638.ab> (27/3-17)

¹⁰ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10721638.ab> (27/3-17)

¹¹ Strömberg, “Att brännmärka en julbock”, 2010, s. 3.

¹² <https://twitter.com/Gavlebocken> (27/3-17)

¹³ Strömberg, “Att brännmärka en julbock”, 2010, s. 3.

¹⁴ <http://www.visitgavle.se/sv/gavlebocken> (27/3-17)

¹⁵ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article23999324.ab> (29/3-2017)

Enligt Per Strömbergs artikel "Att brännmärka en julbock" från 2010 har Gävle stad allt att tacka för traditionen av spontan förstörelse. Bockbränderna har gjort Gävlebocken till en del av stadens image, vilket Strömberg kallar för "city brand".¹⁶ Begreppet "city branding" innebär att bygga eller lansera ett varumärke. Bakom den här utvecklingen finns en rad drivkrafter som brukar pekas ut, så som globalisering, turism och upplevelseekonomi.¹⁷

Undersökningar visar att det finns en begränsad tillgång på tidigare forskning om Gävlebocken, i synnerhet ur ett historiserande diskursanalytiskt perspektiv. Den här undersökningen avser att bidra med kunskap och öka vetandet om nyhetsrapporteringen av Gävlebocken ur ett sådant perspektiv.

Det begreppet tillämpas för att se skiften i nyhetsrapporteringen har förändrats över tid, och även se på vilka sätt genom digitaliseringen har gripit in i mediebevakningen. Har "traditionsmanuskriptet" som Gustafsson Reinius diskuterade fått ett genomslag även i riksmedier?

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med den här studien är att undersöka *Aftonbladets* gestaltning av Gävlebockens öde mellan åren 1996, 2001, 2005, 2009 samt 2016. Anledningen till de valda åren är att digitaliseringen har skapat en global gemenskap, vilket har gjort världen mindre och knutit den samman.¹⁸ 1996 begåvades Gävlebocken med en webbkamera, och genom den fick användare möjligheten att konstant bevaka bockens aktiviteter.¹⁹

Med webbkamera, Twitterkonto och Instagramkonto har Gävlebocken igenom digitaliseringen fått en egen identitet, potentiellt global, med konton på flera olika sociala medier. Användare världen över kan följa bockens sociala aktiviteter såväl som vägen fram till en eventuell destruktion.²⁰

Genom diskursanalyser av artiklar publicerade digitalt och i pappersform har uppsatsen som mål att kartlägga *Aftonbladets* nyhetsrapportering rörande Gävlebocken ur ett historiserande diskursanalytiskt perspektiv.

¹⁶ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 7.

¹⁷ Ibid, s. 6.

¹⁸ Leigert, *Marknadsföring och kommunikation i sociala medier*, 2013, s.11.

¹⁹ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010 s. 5.

²⁰ <http://www.visitgavle.se/sv/gavlebocken> (27/3-2017)

Undersökningen avser att besvara följande frågeställningar:

På vilka sätt kan Lotten Gustafsson Reinius "traditionsmanuskript" ha relevans för en studie av *Aftonbladets* bockbevakning?

Har *Aftonbladets* journalistik rörande Gävlebocken förändrats och i så fall, på vilka sätt?

Går det att urskilja specifika närhistoriska diskursiva mönster i texterna och i så fall vilka?

1.3 Avgränsning

Studien avgränsas till *Aftonbladets* artiklar åren 1996, 2001, 2005, 2009 samt 2016 års rapportering om Gävlebockens öde i pappersform samt digitalform. De utvalda årtalen baseras på olika epoker i tekniken och sociala mediernas värld.²¹

De utvalda datumen artiklarna är publicerade på är delvis baserade på när bocken har brunnit. Enligt Håkan Hvitfelt och Henk Prakke är nyhetsvärdet som störst när en händelse inträffar. En händelse som pågår, som direkt berör och som äger rum i närheten har det största nyhetsvärdet.²²

En ytterligare faktor rörande avgränsningen beror delvis på omfånget av artiklarna. Artiklar som ansågs vara för korta valdes bort. Även tillgänglighet har varit en faktor i de utvalda artiklarna. De utvalda artiklarna baseras på de sökresultat som fanns tillgängliga via sökorden *gävlebocken bocken julbocken* i mediearkivet Retriever. Hade andra sökord använts hade studiens urvalsprocess sett annorlunda ut.

²¹ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 3.

²² Weibull & Wadbring, *Massmedier - Nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*, 2014, s. 282.

2. Tidigare forskning

Uppsatsen faller inom ramen för forskning rörande marknadskommunikation och den redaktionella processen. Studien utgör en del av forskning om marknadskommunikation och nyhetsvärdering samt hänvisar och redogör för tidigare forskning gällande Gävlebocken och nyhetsvärdering.

2.1 Gävlebocken

Etnologen Lotten Gustafsson Reinius skrev 1995 artikeln "Bocken brinner! En dialog på offentlig plats och i Gävles lokalpress" i boken "*Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*". Artikeln handlar om den mångfald av betydelser som Gävlebocken tillskrivits genom åren.

I texten diskuterar hon den journalistiska stiliseringen och upprepadet av information i nyhetsrapporteringen i de årliga artiklarna som skrivs angående bokens öde.²³ Med detta antyder Gustafsson Reinius att det finns något hon beskriver som "traditionsmanuskript", som måste upprätthållas för att fortsätta hålla händelsens nyhetsvärde vid liv.²⁴

Per Strömberg publicerade artikeln "Att brännmärka en julbock - Gävlebocken som city brand" i tidskriften *Kulturella perspektiv*. Artikeln innehåller en sammanfattning av den tidigare forskning som finns rörande bocken och dess tradition. Han hänvisar till en amatördokumentär som är gjord av studenter från Kungliga Tekniska Högskolan år 2008 och hur digitaliseringen påverkat bokens kulturella värde för Gävle.

Strömberg hävdar att sociala mediers uppkomst har gett möjligheten till att öka Gävlebockens kommersialisering. 1996 introducerade Gävle kommun webbkameran för att registrera aktiviteterna kring bocken 24 timmar om dygnet. Därefter skapade Gävle kommun en blogg där läsare kunde följa bocken på hemsidan "merjuligavle.se". 2009 skapade kommunen även ett Twitterkonto tillägnat Gävlebocken.²⁵

²³ Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 200.

²⁴ Ibid, s. 200-201.

²⁵ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 3.

2.2 Nyhetsvärdering

Tidigare forskning rörande nyhetsvärdering handlar om vilka egenskaper en händelse bör innehålla för den ska betraktas som en nyhet. Forskaren Henk Prakke gjorde ett försök att skapa en allmän bild av vad som skapar uppmärksamhet. Han menar att avståndet i tid, kultur och rum har betydelse för vad som bedöms vara nyhetsmässigt viktigt.²⁶

Enligt det tankesättet kommer en händelse som nyligen ägt rum, och som handlar om sådant människor kan identifiera sig med samt som sker i ett närliggande område ha störst sannolikhet att bli en nyhet. Om en händelse har skett för en tid sedan och om den inte berör människorna i mediets spridningsområde sjunker sannolikheten att pressen bedömer händelsen som en nyhet, menar Prakke.²⁷

Bengt Johansson skriver i artikeln "Journalistikens nyhetsvärderingar" i boken "*Medierna och demokratin*" att "inom svensk forskning är Håkan Hvitfelt den som försökt att mer genomarbetat sammanfatta de faktorer som är centrala för nyhetsvärdering. Hvitfelt visar att ett antal egenskaper hos händelser kan urskiljas som gör det sannolikare att det blir nyheter än andra händelser."²⁸

Med bakgrunden i Gustafsson Reinius och Strömbergs texter om Gävlebocken, kommer en del av den kritiska diskursanalysen vara baserad på Hvitfelts teori om nyhetsvärdering.

²⁶ Johansson, "Journalistikens nyhetsvärderingar" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2004, s. 224.

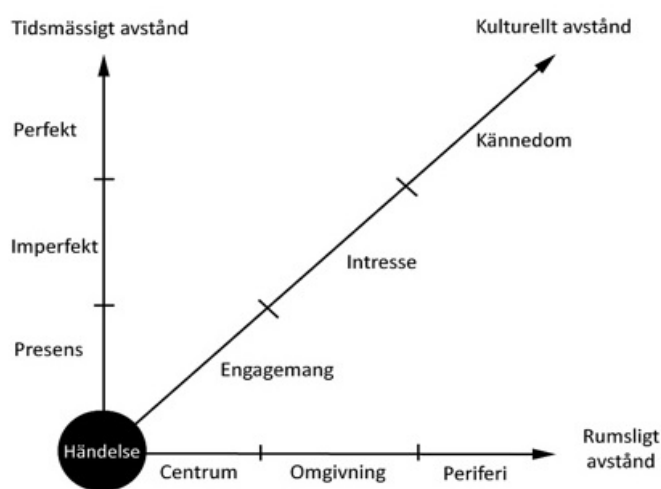
²⁷ Ibid, s. 224.

²⁸ Ibid, s. 228.

3. Teoretiska utgångspunkter

Den här studien använder sig av teorier om nyhetsvärdering och nyhetsfaktorer. Nyhetsvärdering har sedan 1950-talet rönt ett stort intresse bland medie- och kommunikationsforskare världen över. Många försök har gjorts att försöka bestämma vilka kvaliteter en händelse bör ha för att den ska klassificeras som en nyhet.

Henk Prakke skapade 1969 en modell²⁹ (se följande illustration) för vad han ansåg vara en generell bild av vad som skapar uppmärksamhet. Prakke menade att avståndet i tid, kultur och rum har betydelse för vad som anses vara nyhetsmässigt.³⁰

Henk Prakkes figur om nyhetsvärdering.

Modellen visar vad som väcker intresse hos mottagaren. Ju närmre en händelse äger rum, desto större nyhetsvärde tillskrivs den. Prakkes modell sammanfattar viktiga funktioner hos ett västerländskt nyhetsbegrepp, men modellen inkluderar inte sensationella/ovanliga händelser vilket annars brukar vara karaktäristiska för nyheter.³¹

Som tidigare nämnt har även den svenske forskaren Håkan Hvitfelt försökt sammanfatta de faktorer han anser vara viktiga för nyhetsvärdering. För uppsatsen kan de

²⁹ <https://indifferentia.files.wordpress.com/2011/02/lippman.jpg> (2017-03-27)

³⁰ Weibull & Wadbring, *Massmedier - Nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*, 2014, s. 282.

³¹ Johansson, "Journalistikens nyhetsvärderingar" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2004, s. 224.

vara värdefulla för att synliggöra diskurser kring Gävlebocken. Hvitfelt visar att ett antal egenskaper hos händelser kan uppfattas som gör det mer sannolikt att vissa händelser blir nyheter. Till de egenskaperna hör:

- Händelsen handlar om politik, ekonomi, brott eller olyckor
- Händelserna är viktiga eller relevanta
- Händelserna handlar om olika slag av avvikelser
- Händelserna utspelas från kort avstånd i olika dimensioner till mediets spridningsområde
- Händelserna är konsonanta med journalisternas och publikens värderingar
- Händelserna handlar om eliter
- Händelserna är begripliga för mediets publik
- Händelserna berör enskilda personer³²

Hvitfelts och Prakkets teorier liknar varandra, men Hvitfelt påpekar att en viktig faktor är en avsedd entydighet och att händelsen äger rum under kort tid. På så vis blir nyheten mer begriplig än händelser som sker under längre tidsperioder.³³

Hvitfelts nyhetsvärderingskriterier kan vara värdefulla för uppsatsen. Gävlebocken har, som Lotten Gustafsson Reinius säger tidigare i uppsatsen, "blivit känd långt utanför staden i kraft av att den bränts ner så många gånger."³⁴

I det avseendet överensstämmer Gävlebocken med ett flertal punkter enligt Hvitfelts nyhetsvärderingskriterier. Bockbranden är ett brott och samtidigt en olycka. Dess öde är även ett avvikande från samhället. Dessutom har bocken i och med tillkomsten av en egen webbkamera, blogg samt ett flertal konton på sociala medier och numera tillgången på en egen talesperson, blivit något av en elitsymbol för Gävle kommun.³⁵

Håkan Hvitfelts teori från 1985 har stått till grund för ett flertal empiriska undersökningar inom nyhetsvärderingsforskning under 2000-talet. Jesper Strömbäck använder benämningen nyhetsfaktorer i stället för nyhetsvärderingskriterier därför att "dessa

³² Johansson, "Journalistikens nyhetsvärderingar" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2004, s. 224.

³³ Ibid, s. 228.

³⁴ Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 192.

³⁵ <http://www.visitgavle.se/sv/gavlebocken> (25/6-2017)

faktorer följer av både nyhetsvärderingarna och de redaktionella processerna i vilka nyheterna väljs ut och produceras.”³⁶

Genom de empiriska undersökningarna har tio gemensamma faktorer identifierats. Om en nyhet har dessa kriterier ökar sannolikheten för att nyhetsmedierna ska rapportera om händelsen. Faktorerna som ökar möjligheterna är:

- Händelsens betydelse och relevans för nyhetsmediet
- Publikens möjliga intresse för händelsen
- Om händelsen handlar om kända eller mäktiga personer, organisationer eller nationer
- Händelsen handlar utspelas ett kort tidsmässigt, geografiskt och kulturellt avstånd från nyhetsmediet
- Möjligheten till användning av berättartekniker som tillspetsning, förenkling, polarisering, konkretion, personifiering, intensifiering och stereotypisering
- Nyhetens passform till medieformatet
- Om förarbetet bakom en möjlig nyhet är välgjort
- Om nyheten passar de frågor, processer eller berättelser som finns på dagordningen
- Mindre krav på publikens förkunskaper samt möjligheten till att fånga läsarnas intressen
- Om små resurser, i form av arbetstid, personal eller pengar behövs för bevakning³⁷

De tio faktorerna om nyhetsvärdering och nyhetsurval kommer att vara en del i den kritiska diskursanalysen av *Aftonbladets* rapportering om Gävlebocken gällande de nedslag studien har gjort i bevakningen under senaste 20 åren. Faktorer som avvikelser, kändisdom och förenkling är viktiga faktorer för ett redaktionellt arbete, vilket gör modellen användbar i studien.³⁸

³⁶ Strömbäck, “Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar” i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 164.

³⁷ Strömbäck, “Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar” i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 164-165.

³⁸ Ibid, s. 165.

3.1 Teoridiskussion

Forskarna verkar eniga om en aspekt för nyheter. Om händelsen utspelar sig i ett kort avstånd från mediets spridningsområde, tidsmässigt, kulturmässigt och geografiskt sett, ökar möjligheten för en händelse att bli en nyhet.³⁹ Såväl Henk Prakke som Håkan Hvitfelt och flera andras forskning visar avståndets betydelse för nyhetsbevakning. Som tidigare nämnt menar Lotten Gustafsson Reinius att Gävlebocken "har blivit känd långt utanför staden i kraft av att den bränts ner så många gånger."⁴⁰

Hur kan det komma sig att en brinnande julbock i Gävle har blivit Gävlebocken med hela svenska folket? Mediernas roll i händelseförloppet har tagit bocken från rollen som symbol för första advent till dagens situation. Ett tillstånd där det existerar en outtalad tradition om att bockens liv förknippas med att den brinner ner till grunden i juletid.⁴¹

I dag är det inte en avvikelse att Gävlebocken brinner ner. Avvikelsen ligger istället i när den brinner ner, på vilket sätt den mötte sitt öde samt jakten på en gärningsman. Nyhetsfaktorernas kriterier för en nyhet, så som förenkling, kändisskap och avvikelser stämmer överens in på Gävlebocken.⁴²

Ett flertal forskare spetsen nämner alla publikens betydelse för nyhetsvärdet. Bengt Johansson anser att "viktiga nyheter /.../ antas intressera publiken. Men troligen väljs vissa nyheter eftersom journalisterna anser att publiken *borde* ta del av dem".⁴³

Utan en publik har en tidning inga läsare. Som tidigare nämnt har *Aftonbladets* arbete med både papperstidningen samt deras digitala satsningar resulterat i positionen som landets mest besökta nyhetsmedium.⁴⁴ Vad är det som lockar läsarna till just *Aftonbladet*? Har deras digitala satsningar förändrat deras journalistiska synsätt?

Jesper Strömbäck diskuterar i texten "Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar" i boken "*Handbok i journalistikforskning*" hur digitaliseringen kommer att påverka nyhetsurvalet framöver. Under de senaste åren har delningar av nyheter på sociala medier blivit viktigare för att locka publiken och nyhetsurvalet. Strömbäck menar att det

³⁹ Johansson, "Journalistikens nyhetsvärderingar" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2004, s. 224.

⁴⁰ Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 192.

⁴¹ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 1.

⁴² Strömbäck, "Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar" i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 164-165.

⁴³ Johansson, "Journalistikens nyhetsvärderingar" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2004, s. 233.

⁴⁴ http://www.dagspress.se/images/stories/SvenskDagspress2015_2016_webb.pdf (25/6-17)

finns skäl att tro att den trenden och nya trender dyker upp, vilket understryker att processen med nyhetsurval och nyhetsvärdering är en dynamisk process - utifrån ett kort-siktigt såväl som ett längre tidsperspektiv.⁴⁵

Papperstidningen vara eller icke vara ställs mot de sociala mediernas popularitet. Ska en nyhet värderas som ny fakta eller ska den nya informationen paketeras för att väcka uppmärksamhet?

⁴⁵ Strömbäck, "Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar" i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 164.

4. Material och urval

Uppsatsens empiri, dvs. det material som behandlas för att undersöka om Lotten Gustafsson Reinius "traditionsmanuskript" har relevans till *Aftonbladets* bockbevakning samt om *Aftonbladets* journalistik rörande Gävlebocken har förändrats, består av nyhetsartiklar publicerade mellan den 1 januari 1996 och den 1 januari 2017 i *Aftonbladets* tryckta samt digitala upplaga. Argumentet till att använda *Aftonbladet* som studieobjekt motiveras som tidigare nämnt i studien av att tidningen på hösten 1996 åter blev Sveriges största dagstidning⁴⁶ samt dess räckvidd bland läsare i både tryckt upplaga och digitalt format.⁴⁷

Artiklarna är hämtade ur mediearkivet Retriever genom sökorden *gävlebocken bocken julbocken*. Motivet till att använda de tre valda sökorden var att låta artiklarna visa de uttryck som existerar. Sökningen identifierade 45 resultat i *Aftonbladets* tryckta samt digitala upplaga mellan åren 1996 och 2016.

Empirin avgränsas till att omfatta 1996, 2001, 2005, 2009 samt 2016 års bevakning rörande Gävlebocken. De utvalda årtalen baseras alltså på olika epoker i kvällstidningsrapporteringens, medietekniken och de sociala mediernas närhistoria, så som den kan betraktas utifrån vårt avgränsade analysobjekt.⁴⁸ Som tidigare nämnt i uppsatsen begåvades Gävlebocken med en webbkamera 1996, som gav användare från 140 länder möjligheten att följa dess öde.⁴⁹

Under 2000-talet fick bocken en egen blogg på sajten "merjuligavle.se" och 2009 fick Gävlebocken global spridning när Gävle kommun introducerade bocken på sociala medier med twitterkontot @gavlebocken. En händelse som innebar ökad interaktivitet för bocken och kommersiell marknadsföring.⁵⁰ Under 2010-talet har bockens interaktivitet ökat ytterligare med konton på såväl Instagram som Facebook.⁵¹

⁴⁶ Alsing, *Aftonbladet inifrån*, 2005, s. 200.

⁴⁷ http://www.dagspress.se/images/stories/SvenskDagspress2015_2016_webb.pdf (27/3-17)

⁴⁸ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 3.

⁴⁹ Ibid, s. 5.

⁵⁰ Ibid, s. 3.

⁵¹ <http://www.visitgavle.se/sv/gavlebocken> (27/3-17)

5. Metod

5.1 Kritisk diskursanalys

För att besvara undersökningens frågeställningar kommer en kritisk diskursanalytisk metod kombineras med de nyhetsvärderingsverktyg vi presenterade tidigare.

Den kritiska diskursanalysen strävar efter att lyfta upp omedvetna sociokulturella processer på medvetandeplanet genom att ställa sig frågan om varför en text är som den är. En sådan fråga kan besvaras genom att nyhetsdiskursens ideologi analyseras, det vill säga förekomsten av dolda meningar, opinioner och värderingar. Dessa implikationer kan vara inbakade i sociokulturellt etablerad diskurs - i tankesätt som vi oftast tar för givna och som vi lätt förväxlar med neutral information.⁵²

När vi läser nyheter gör vi det som individer som bär på en unik bakgrund, unika erfarenheter och förförståelser, vilket påverkar våra uppfattningar om vad vi tar in för information. Detsamma gäller de människor som producerat nyheterna. Till exempel ägarna, redaktörerna och journalisterna, individer eller grupper med olika bakgrund och intressen, vilket påverkar innehållet.⁵³

En nyhet som Gävlebocken är inte en slumpmässigt utvald händelse att skriva om; det finns alltid en mening bakom varför en händelse blir en nyhet, för att koppla till uppsatsens perspektiv om nyhetsvärdering.⁵⁴ Peter Berglez skriver i artikeln "Kritisk diskursanalys" att om man ska studera en händelse som behandlas under en längre tidsperiod måste man först konstruera ett analyschema med grundläggande frågor som ofta kan innehålla flera bifrågor.⁵⁵

Analysen baseras på Theu van Dijks kritiska diskursanalys. Analysen syftar till att studera texter på såväl mikro- som makronivå och kommer att undersöka följande makro- och mikro-diskurser:

- Redogörelse för rapporteringens huvudsakliga innehåll och kartläggning av de eventuella bilder och faktarutor som kompletterar artikeln.
- Nyhetstextens tematiska struktur (Makro)
- Nyhetstextens schematiska struktur (Makro)
- Mikroorienterad analys av nyhetstexten

⁵² Berglez, "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 274.

⁵³ Ibid, s. 273.

⁵⁴ Ibid, s. 273-274.

⁵⁵ Ibid, s. 277-279.

- Sociokulturella kontextualiseringar

Makrofrågorna så som ‘‘Nyhetens tematiska struktur’’ kan handla om textens hierarkiska struktur, till exempel hur organiseras de ämnen nyhetstexten behandlar?’’⁵⁶ Den mikroorienterade analysen handlar mer ingående om nyhetstextens koherens.⁵⁷ Att en text är koherent innebär att en text är sammanhängande på en global och lokal nivå. På en övergripande global nivå försöker man som läsare förstå vad det är för text man läser. Lokal nivå behandlar textens betydelse.⁵⁸

Koherensen finns i texten men endast genom att nyhetskonsumenten själv fyller i de luckor som producenten efterlämnat. Nyhetstextens mening är en kombination av de empiriskt observerade och uppenbara betydelserna, vilket van Dijk kallar ‘‘det semantiska isberget’’, och koherensluckorna, det vill säga det som läsaren redan är införstådd med.⁵⁹

Artiklarna kan komma att sammanfogas eftersom innehållet uppehåller sig vid samma händelse eller sak, och analysera dessa som ett gemensamt nyhetskluster.⁶⁰

5.2 Metoddiskussion

Undersökningen kommer huvudsakligen baseras på en kritisk diskursanalys med inriktning mot det journalistiska perspektivet. Ofta när diskursanalyser utförs så väljs diskursanalysens inriktning utifrån det utvalda undersökningsmaterialet. Undersökningen vill se hur makt utövas genom text och därför är en kritisk diskursanalys ett lämpligt tillvägagångssätt.⁶¹

Analysens syfte är att undersöka vad de utvalda årtalens artiklar fokuserar på i respektive artikel, samt att undersöka mönster i journalistens sätt att utforma texten på. Konkret handlar kritiska diskursanalyser om hur satser länkas ihop till större textavsnitt

⁵⁶ Berglez, ‘‘Kritisk diskursanalys’’ i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 278.

⁵⁷ Ibid, s. 275.

⁵⁸ Ledin och Moberg, ‘‘Textanalytisk metod’’ i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 159.

⁵⁹ Berglez, ‘‘Kritisk diskursanalys’’ i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 276.

⁶⁰ Ibid, s. 277.

⁶¹ Ledin och Moberg, ‘‘Textanalytisk metod’’ i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 155.

med olika funktioner, hur texten riktar sig till någon och hur personer, tid och rum pekats ut för att hjälpa läsaren att orientera sig i den värld texten mejslar fram.⁶²

Eftersom forskare ofta själv är en del av den kultur som undersöks, delar forskaren många av de föregivna självklarheter som ligger i materialet. Det är just dessa självklarheter som forskaren är ute efter att avslöja och belysa.⁶³

Problemet att ha en redan färdig analysmodell att utgå ifrån när man analyserar ett material är att det kan lätt bli att analysen blir begränsad av dess frågor. En textanalys handlar till stor del att närma sig en text så förutsättningslöst som möjligt.⁶⁴

⁶² Ledin och Moberg, "Textanalytisk metod" i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 155.

⁶³ Winther Jørgensen & Phillips, *Diskursanalys som teori och metod*, 2000, s. 28.

⁶⁴ Ledin och Moberg, "Textanalytisk metod" i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 160.

6. Analys och resultat

För att besvara frågeställningarna har analys och resultat sammanfogats. Genom att sätta samman de två delarna blir det lättare att redovisa resultaten och åskådliggöra de aspekter som resultaten visar. Resultaten har delats upp i sex avsnitt som presenteras i följande ordning: traditionsmanuskriptet, tematisk struktur, benämning, ställningstaganden, aktörer och city branding.

6.1 Traditionsmanuskriptet

Lotten Gustafsson Reinius talar i sin text "Bocken brinner!" om Gävlebocken utifrån ett tänkande om traditionsmanuskript. Hon säger att bakom varje traditionaliserat beteende finns föreställningen om hur det ska utföras.⁶⁵ Det traditionsmanuskript Gustafsson Reinius beskriver genomtränger inte endast förväntningarna och föreställningarna om och att bocken brinner, utan visar sig även beröra händelsen i helhet. Det vill säga rapporteringen om dådet och utformningen av de artiklar som berör bocken.

Det "gamla manuskriptet", som bestod av ett tilltal att bocken var Gävles stolthet i kombination med artiklarnas övergripande historiska bakgrund, kan ha kommit att lägga grunden till förförståelsen av "Gävlebocken" som den tilltalas som idag. På det sätt journalisterna tilltalar bocken som "Gävlebocken" påvisar en förväntan om läsarnas kunskap att bocken är Gävles stolthet. Det är sedan en lång tid tillbaka inte längre en nödvändighet för journalisten att behöva skriva i artikeln.

Aftonbladets sätt att beskriva bocken har förändrats i och med läsarnas kunskap samt kulturella föreställningar: bocken var redan 1996 en kändis, men har till nutid fått en helt ny form. De läsartilltal som förekom i tidningen innan millennieskiftet var oftast mer specifika och mer förklarande: "Den riksbekanta julbocken i Gävle" samt "stans stolthet - den stora julbocken på Slottstorget i centrala Gävle" (*Aftonbladet*, 1996-12-25).

I en artikel från 2005 blev Gävlebocken tilltalad som "Gävles kändis", vilket visar hur bocken har gått från att bli tilltalad som ett objekt med kändisskap till en faktisk kändis. Något som stärks även i 2016 års artiklar, där dess benämningar minskar i antalet och förekommer oftast som "Gävlebocken". (*Aftonbladet*, 2016-11-28)

⁶⁵ Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 199.

2005 förekommer Gävlebockens bockkommitté för första gången i en artikel som talar om bockens pr-värde för Gävle. I stycket påstås det ha tillkommit en särskild bockkommitté samt så uttalar sig bockkommitténs ordförande Kurt Lagerholm angående årets dåd: En särskild bockkommitté sköter allt arbete runt Gävles kändis (*Aftonbladet*, 2005-12-05).

Något som undersökningen visar är det tydliga traditionsmanuskriptet över jakten på gärningsmännen i artiklarnas rubriker. I grund och botten handlar artiklarna om samma sak: att en eller flera personer har satt bocken i brand och att polisen jagar de skyldiga. Ändå lyckas journalisterna hitta små avvikelser i händelsen för att få nya vinklingar på artiklarna. Genom att påpeka de oregelbundna detaljerna kan intrycket av det repetitiva i skeendet undvikas.⁶⁶

I bilaga 1 följer exempel på rubriker och ingresser där benämning på gärningsmän förekommer under årens lopp. Från "pyromaner", "julmarodörer" och "Tomten och Pepparkaksgubben" till "två misstänkta" och "person". Resultaten visar hur benämningen på gärningsmännen blir mer neutral i samklang med framväxten av journalistikens objektivitet som professionellt ideal.⁶⁷

Lika viktigt som det är för bockens värdeladdning att den är hotad är det att inte ge upp inför detta hot. Bocken kommer igen år efter år. Trots att alla anar att det bara är en tidsfråga innan den kommer brinna upp vill människor se den där igen. Det episka ligger i att bockbyggarna inte ger sig, utan de börjar om från början igen.⁶⁸

Denna envishet hos byggare och bevarare ingår också i det av pressens tydliggjorda traditionsmanuskript. Något som visas i 2016 års rapportering, där *Aftonbladet* låter bocken själv uttala sig om tråkigheterna: "Åh nej, så lite tid jag fick med er i år. Men tro mig, jag kommer resa mig ur askan! Vi ses nästa år igen mina vänner!" (*Aftonbladet*, 2016-11-28).

⁶⁶ Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 200.

⁶⁷ Strömbäck, "Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar" i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 191.

⁶⁸ Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 209.

6.2 Tematisk struktur

En texts tematiska struktur handlar om nyhetstextens hierarkiska karaktär. Det handlar om att upptäcka hur händelser och teman organiseras i texten. Huvudtemat kan ofta spåras i rubrik och ingressen, uppbyggda av andra teman i texten.⁶⁹ En tematisk struktur kan framträda i en enskild artikel, såväl som ett gemensamt nyhetskluster innehållande under flera artiklar rapporterade under en dag eller en längre tidsperiod.⁷⁰

Analyserna visar att nyhetsproduktionens tematiska struktur har gradvis minskat från användning av historik till förmån för redogörelse för händelseförloppen samt jakten på en gärningsman. Lotten Gustafsson Reinius hävdar "att om en avvikelse sker för ofta, blir de till sist så uppenbara att traditionsmanuskriptet måste skrivas om".⁷¹ I enlighet med hennes påstående visar undersökningen att den tematiska strukturen har förändrats i symbios med tillgången av information.

Valet av information i artiklarna rörande 1996 års bevakning av Gävlebocken kan kopplas till att internet och tillgången till information var begränsad. En artikel det året informerade om att bocken hade begåvats med en webbkamera. Innan nyheten informeras om kommer en historisk överblick gällande Gävlebocken:

Julbocken på Slottstorget i Gävle uppfördes första gången 1964. Under 60- och 70-talen klarade den sig bara två gånger, så företagarföreningen beslöt sig för att lägga ner projektet. 1989 återupptogs traditionen. Första året brann den, liksom de följande. Några år hann den knappt uppföras förrän den var nedbrunnen igen. Men 1993 och 1994 den sig ända till tjugondag Knut, sedan den dränkts in i en specialimpregnering. Men i fjol var det dags igen: natten till juldagen var det någon som tände på. En enda brännare har gripits. För branden 1991 dömdes han till dryga böter för mordbrand
(*Aftonbladet*, 1996-12-08).

Historiken kring bocken utgör den övergripande delen av artikeln, även om dess rubrik lyder "I år vakar en TV-kamera över bocken". Nyheten om att bocken har begåvats med webbkamera förekommer i artikelns sista meningar, där den nämns i förbifarten:

⁶⁹ Berglez, "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetskap*, 2010, s. 278.

⁷⁰ Ibid, s. 278.

⁷¹ Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 200.

Sedan några år tillbaka är gärsgården runt bocken larmad. Dessutom finns i år en kamera, som tar en bild var femtonde sekund. Bilderna läggs också ut på Internet. Den som vill studera bockens öde kan söka på följande adress:
<http://ns.macdata.se/bocken/>
(*Aftonbladet*, 1996-12-08).

Ett tydligt diskursivt mönster som analyserna fann var skillnaden i innehåll och omfång. 2016 års bevakning av Gävlebocken fokuserade på brottet och hur jakten på en gärningsman tog sin början:

Bocken i Gävle har brunnit – bara timmar efter invigningen. En person misstänks ha kastat en brandbomb på bocken från en närliggande restaurang, enligt Maria Wallberg som är talesperson för bocken. – Vi söker just nu aktivt efter en gärningsman, säger Matilda Isaksson på polisen i region Mitt (*Aftonbladet*, 2016-11-28).

Nyheten om att bocken hade brunnit ner 2016 fick en helsidesartikel med ett bildspel med tre stora bilder till skillnad från 1996, när teknologins utveckling gav bocken möjlighet för exponering. Som tidigare nämnt i uppsatsen var 1995 “the year of the web”. Med den bakgrunden i åtanke skulle 1996 års nyhet om att bocken har fått en webbkamera kunnat vara en mer omfattande nyhet än att Gävlebocken brann ned redan ett par timmar efter sin invigning. En av faktorerna gällande nyhetsvärdering berör förkunskapen hos publiken.⁷²

Det mediala tillägget, en webbkamera kanske ansågs vara för avancerad i dåtid för publiken, vilket gjorde att nyheten blev mindre aktuell. Lotten Gustafsson Reinius säger att en nyhet inte får vara för avvikande. Trots omtolkningar och förändringar i nyheten kan läsaren därför ha en känsla av kontinuitet. Ett förelagt mönster för det handlande vi upplever som traditionellt - till exempel brännandet av en julbock.⁷³

⁷² Strömbäck, “Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar” i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 164-165.

⁷³ Gustafsson Reinius, “Bocken brinner!” i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 199.

6.3 Benämning

Studien visar att *Aftonbladets* benämning av fenomenet Gävlebocken har skiftat mellan 1996 och 2016. Från år 1996 fram till 2005 benämndes bocken med i genomsnitt med sju olika beskrivningar per artikel, vilket halverades under 2009 och 2016 års artiklar. Benämningarna förekommer i såväl rubrik och ingress som brödtexten. I bilaga 2 ser vi begreppets utveckling ur ett historiskt perspektiv.

Som bilaga 2 visar använder sig *Aftonbladets* av allt färre och mindre beskrivande benämningar i sina artiklar om Gävlebocken. Från att 1996 ha blivit benämnd som “den kremeringshotade bocken” till att 2016 tilltalas som “Gävlebocken”.

I och med den växande mediala tendensen att beskriva bocken som en person har också nyhetsvärdet på dess rapportering ökat avsevärt. Det går att observera genom artiklarnas omfång/produktionskvalité samt Gävle kommuns satsning på Gävlebockens marknadsföring genom sociala medier. Det går att se samband med nyhetsvärderingsfaktorn rörande kändisskap samt offentliga personer.⁷⁴

6.4 Ställningstaganden

En tydlig utveckling som analysen visar är att journalistiken blivit mer neutral, vilket syns i rapporteringen av julbocken. Framväxten av normen om ett objektivitetsideal, vilken är ett diskursivt skifte inom journalistiken, är en kombination av professionalisering, teknologi, kommersialisering och politik.⁷⁵

Som nämnt tidigare i uppsatsen har produktionskvalitén höjts avsevärt mellan åren 1996 och 2016. Detta i form av den grafiska formgivningen, reportage och omfång men även i hur neutral journalisten väljer att vara. Ett exempel som nämnts tidigare är tilltalen av gärningsmännen. Men under 1996 och 2001 förekom några tydliga ställningstaganden från journalistens sida, vilket har försvunnit under årens gång:

- “den kremeringshotade bocken” - 1996-09-18
- “pyromaner” - 1996-12-25
- “Medelålders julmarodör” - 2001-12-23
- “syndaren” - 2001-12-23
- “En person” - 2016-11-28

⁷⁴ Strömbäck, “Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar” i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 164-165.

⁷⁵ Ibid, s. 191.

Journalisten beskrev ofta dådet som något hemskt, att det är tråkigt att bocken brinner ned, ibland påstås även gärningsmannen vara en syndare och julmarodör av journalisten. Detta får oss att koppla till kapitlet "Ordning och Kaos" i boken "*Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*". Kapitlet diskuterar kampen mellan "det goda och det onda". Detta uppenbarar sig när det finns två sidor att ta ställning för.

Journalisterna bakom 1996 och 2001 års texter fick ofta representera Ordningen, de som tyckte att bocken skulle få stå kvar och vara en julsymbol under hela juletiden. Under senare år (2009–2016) får journalisten vara budbärare med en neutral inställning och aktörerna får agera Ordning. Lotten Gustafsson Reinius säger att:

Förhållandet mellan de enade samhället och den oinordnade individuella viljan uttrycks år efter år. Ett litet ingrepp från den laglöse stjälp de mångas ansträngningar. Kaos attackerar gång på gång ordningen och rubbar den - Men bara för ögonblicket. Ordningen ger inte vika. Den återupprättas ständigt. För lika viktigt som det är för julbockens värdeladdning att den är hotad är det att man inte ger upp inför detta hot.⁷⁶

Professionaliseringsargumentet trycker på branschens vilja till en egen klart avgränsad profession, vilket leder till att diskursen angående normen om ett objektivitetsideal artikuleras. Teknologiska faktorer handlar om hur vissa medieteknologier, såsom telegraf och tv, påverkat formmässiga journalistiska uttrycksformer, vilket har bidragit till en mer neutral nyhetsrapportering.⁷⁷

6.5 Aktörer

En annan observation som undersökningen visar är antalet aktörer som förekommer i texterna. I artikeln "I år vakar en tv-kamera över bocken" förekom endast en aktör:

"Under 60- och 70-talen klarade den sig bara två gånger, så företagarföreningen beslöt sig för att lägga ner projektet" (Aftonbladet, 1996-12-08).

⁷⁶ Gustafsson Reinius, "Bocken brinner!" i Klein (red.), *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, 1995, s. 208-209.

⁷⁷ Strömbäck, "Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar" i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 191.

Företagarföreningen nämns i förbifarten som aktören som står bakom Gävlebocken. Journalisten Dag Rosander gör ställningstagandet att eftersom bocken endast klarade sig två gånger i traditionens början beslöt sig aktören, företagarföreningen, för att lägga ner projektet Gävlebocken.

En aktör som representeras i majoriteten av artiklarna är polisen, vilken representeras av ett antal olika befattningar: vakthavande befäl, yttre befäl, polisinspektör samt befäl vid länskommunikationscentralen.

I enlighet med utvecklingen av den tematiska strukturen har polisens perspektiv fått en allt större innebörd. I artikeln "Gävlebocken överlevde julen" betecknades polisens intervjuperson som "Gävlepolisen" i en kommentar: "- Den står där än slå [sic: så] länge, jublade Gävlepolisen tidigt i morse" (*Aftonbladet*, 1996-12-25).

Notera felstavningen på "så" i kommentaren. Från millennieskiftet har polisens representation blivit en mer personlig sådan där namn och titel benämns. En teori kring det hela berör nyhetsvärde. Om en nyhet handlar om brott eller olyckor, löper den större chans att bli en uppmärksammas nyhet.⁷⁸

I artikeln "Han trodde att bockbränning var en tradition" från 2001 agerade polisen informationsbärare gällande den amerikanske turisten som tände eld på bocken, greps av polisen och senare dömdes för mordbrand. "- Han säger att han inte insåg till fullo att det var brottsligt att tända eld på bocken, säger polisinspektör Maria Palmeus Edlund" (*Aftonbladet*, 2001-12-25).

Polisens allt mer expanderande roll i nyhetsbevakningen kan observeras vid 2005 års bevakning av Gävlebocken. I artikeln "Julbocken i Gävle nedbränd" finns underrubriken "Polisen jagar Tomten och Pepparkaksgubben".

Avvikelsen är inte att bocken har brunnit ned, utan att polisen jagar två gärningsmän utklädda till tomte och pepparkaksgubbe. Jakten på gärningsmännen präglar nyhetsrapporteringen, där Gävlepolisen representeras som enda aktören i texten.⁷⁹

⁷⁸ Johansson, "Journalistikens nyhetsvärderingar" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2004, s. 228.

⁷⁹ <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10721638.ab> (4/5-2017)

Som tidigare nämnts kretsade även 2016 års nyhetsrapportering rörande Gävlebocken kring polisens jakt på en gärningsman. Analyserna visar att polisens roll i nyhetsrapporteringen har intensifierats under årens lopp. Från att 1996 ha agerat en citerad källa till att 2016 ha fått en huvudroll i nyhetsbevakningen. Men det är inte bara polisen som har fått allt större utrymme i artiklarna.

Som tidigare beskrivet nämndes företagarföreningen i förbifarten i artikeln "I år vakar en TV-kamera över bocken". Sedan 2000-talets mitt har kommunens perspektiv på Gävlebocken börjat förekomma i artiklarna. I artikeln "Bränd bock ger Gävle PR" diskuterar kommunalrådet Carina Blank Gävlebocken som marknadsföringsverktyg för staden:

- Den har ett högre värde tack vare att den brinner. Den hade förmodligen inte varit så känd annars, säger kommunalrådet Carina Blank. Enligt henne frågar turister efter bocken året runt. - Vi som bor här tycker att den är så fin och vill gärna att den ska få stå kvar (*Aftonbladet*, 2005-12-05).

Genom användningen av kommunalrådet som en representant från Gävle kommun höjer *Aftonbladet* nyhetsvärdet. Det går att koppla till Hvitfelts teori om nyhetsvärdering. Om en händelse handlar om politik, ekonomi, brott eller olyckor samt eliter har händelsen större möjlighet att bli en nyhet.⁸⁰

Gävle kommuns allt mer frekventa marknadsföring av Gävlebocken avspeglas i nyhetsrapporteringen från 2009. Artikeln "Bilder saknas från bockbrand", skriven av *TT-nyhetsbyrån* och publicerad av *Aftonbladet*, handlar om hur Gävlebocken brunnit ned och att bilder saknas från webbkamerorna. En trolig hackerattack slog ut kommunens webbkameror, vilket möjliggjorde en bockbrand. I artikeln förekommer Gävlebockens presstaleskvinna, Anna Östman, som berättar om händelseförloppet:

Vi har studerat loggfilerna noga, och från tisdag eftermiddag var det en ovanligt kraftig trafikökning som steg successivt. Det har gjort att kamerorna uppdaterats långsammare, med en kvarts mellanrum, vilket gav nog mer tid för att tända på (*TT-nyhetsbyrån/Aftonbladet*, 2009-12-23).

⁸⁰ Johansson, "Journalistikens nyhetsvärderingar" i Nord & Strömbäck (red.), *Medierna och demokratin*, 2004, s. 228.

Som nämnt i inledningen var 2009 året där Gävlebocken fick en global spridning i och med introduktionen på sociala medier.⁸¹ I samband med det fick Gävlebocken även en talesperson, vars uppgift är att ge bocken en röst. Ett argument för det går att finna i 2016 års nyhetsrapportering, där Maria Wallberg, Gävlebockens nuvarande talesperson fick utrymme i bevakningen:

“– Det känns jättetråkigt att det här har hänt, helt överkligt” (Aftonbladet, 2016-11-28).

Som tidigare nämnt i uppsatsen fick även Gävlebocken själv kommentera uppgifterna om sin korta existens genom sitt Twitterkonto: ”Åh nej, så lite tid jag fick med er i år. /.../ Vi ses nästa år igen mina vänner!” (Aftonbladet, 2016-11-28).

Men det är inte bara Maria Wallberg som agerar representant för Gävle kommun i artiklarna från 2016. I egenskap av kommunalråd fick Margaretha Wedin (C) kommentera bockbranden:

“Nej, har den? Ja, vad ska man säga. Det är ju oerhört tråkigt, säger Wedin. – Det är väldigt, väldigt tråkigt och respektlöst för alla människor som tycker att det här är en väldigt fin symbol. I år var den extra fin med en fluga i stället för en rosett eftersom den fyllde 50 år, säger Wedin” (Aftonbladet, 2016-11-28).

Avslutningsvis kommenterar kommunalrådet Jörgen Edsvik (S) händelsen som “hemska” samt betonar Gävlebockens betydelse som marknadsföring för staden:

“– Det är hemska, den har precis blivit invigd med folkfest och uppvaktning från Gävleborna. /.../ – Här lägger man ner en stor arbetsinsats. Men det stora värdet är att Gävleborna ser den som en symbol för staden och barn tittar på den och fotograferas med den, säger Edsvik”⁸²

Undersökningen visar att nyhetsbevakningen gällande Gävlebocken har ökat, vilket även har fått antalet aktörer mer involverade i bevakningen. I 1996 års bevakning förekom tre aktörer: Företagarföreningen, Gävle kommun samt Polisen i Gävleborgs län.

⁸¹ <https://twitter.com/Gavlebocken> (4/5-2017)

⁸² <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article23999324.ab> (4/5-2017)

Gävle kommuns mer extensiva marknadsföring gällande Gävlebocken och anställningen av en egen talesperson har medfört att intresset för bocken har ökat. En aspekt som styrker det hela är utvecklingen av aktörer som förekommer i de senaste årens texter.

I 2016 års bevakning förekom sju aktörer i *Aftonbladets* artiklar gällande Gävlebocken: Polisen i Region Mitt, SOS Alarm, *Aftonbladet*, Gävlebocken, Gävle kommun, Centerpartiet i Gävleborgs län samt Socialdemokraterna i Gävleborgs län.

Polisen i region Mitt representeras av Mathilda Isaksson, befäl på ledningscentralen. SOS Alarm företräds av en larmoperatör, som berättar att bocken var övertänd när de kom till platsen. *Aftonbladet* representeras av tidningens fotograf som var på plats i Gävle och kommenterade händelserna. Gävlebocken företräds av sin talesperson Maria Wallberg. Centerpartiet och Socialdemokraterna i Gävleborgs län företräds av sina partiledare tillika kommunalråd Margaretha Wedin och Jörgen Edsvik.

Genom att använda sig av ett flertal aktörer får flera intressenter kommentera händelserna. Vid analys i LIX läsbarhetsindex den 29 april visade sig taltecknet “-” förekomma 12 gånger i artikeln. Detta kan ses som en indikation på att journalisterna vill låta intervjupersoner komma till tals och att en neutral ton förordas från dem själva. Det antyder att journalisterna strävar efter att arbeta enligt normen om ett objektivitetsideal. Ett diskursivt ideal vilket kretsar kring professionalitet inom journalistiken.⁸³

6.6 City branding

Målet med undersökningen var även att undersöka huruvida Strömbergs begrepp “city branding” diskuteras. Begreppet omnämns endast i en av artiklarna, “Bränd bock ger Gävle PR”. Artikeln handlar om Gävlebockens värde för Gävle stad. Kommunalrådet Carina Blank betonar värdet i den återupprepade förstörelsen:

“- Den har ett högre värde tack vare att den brinner. Den hade förmodligen inte varit så känd annars, säger kommunalrådet Carina Blank. Enligt henne frågar turister efter bocken året runt” (*Aftonbladet*, 2005-12-05).

Att Gävlebocken vuxit fram som en ikon för staden bygger i hög grad på interaktivitet. Bockbränningarna uppvisar släktskap med dagens radikala marknadskommunikation.

⁸³ Strömbäck, “Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar” i Karlsson & Strömbäck (red.), *Handbok i journalistikforskning*, 2015, s. 191.

Bockkommittén lägger till rätta för reaktioner och intersubjektiva möten i stadsrummet och på Internet på samma sätt som många konstnärer idag arbetar med publik interaktion.⁸⁴

Per Strömberg skriver att “Gävle stad med bockkommittén i spetsen kan sägas rida på Gävlebocken men de håller inte heller i tyglarna. Bockkommittén ser till att halmbocken återuppstår till jul varje år, liksom Särmmner, och låter sedan publiken slakta den. Det finns ingen mer överlagd marknadsföring än att den görs tillgänglig. Gävlebocken är utelämnad till publiken. Publiken skapar Gävlebocken”.⁸⁵

⁸⁴ Strömberg, “Att brännmärka en julbock”, 2010, s. 2.

⁸⁵ Strömberg, “Att brännmärka en julbock”, 2010, s. 9.

7. Slutsatser

7.1 Summering

Studien hade som syfte att undersöka *Aftonbladets* gestaltning av Gävlebockens öde mellan åren 1996, 2001, 2005, 2009 samt 2016. De utvalda årtalen baseras på olika epoker i tekniken och sociala mediernas värld.⁸⁶

Motivet till studiens valda ämne är att det finns en begränsad tillgång på tidigare forskning om Gävlebocken ur ett historiserande diskursanalytiskt perspektiv. Ambitionen med undersökningen var att bidra med kunskap om nyhetsrapporteringen av Gävlebocken ur ett historiserande diskursanalytiskt perspektiv. Ett begrepp som innefattar huruvida nyhetsrapporteringen har förändrats över tiden genom digitaliseringens intåg.

Undersökningen baseras på olika teorier om nyhetsvärdering och nyhetsfaktorer. Genom kritiska diskursanalyser har 14 artiklar från 1996, 2001, 2005, 2009 och 2016 analyserats.

Resultaten som analyserna visar är att tilltalet av bocken har förändrats i och med läsarnas kunskap samt kulturella föreställningar. Bocken var redan 1996 en kändis, då den bland annat fick namnet "den kremeringshotade bocken" i en av texterna. I en artikel från 2005 blev Gävlebocken tilltalad som "Gävles kändis", vilket visar hur bocken har gått från att bli tilltalad som ett objekt med kändisskap till en faktisk kändis. Något som stärks även i 2016 års artiklar, där dess benämningar minskar i antalet och förekommer oftast som "Gävlebocken".

Analyserna visar även att nyhetsproduktionens tematiska struktur gradvis har minskat från användning av historik till förmån för redogörelse för händelseförloppen samt jakten på en gärningsman, vilket genomsyrar samtliga årtal.

En tydlig utveckling som analysen visar är att journalistiken blivit mer objektiv, vilket syns mer och mer i rapporteringen av julbocken. Journalisternas benämning på gärningsmännen skiftar tydligt: från "pyromaner" 1996 och "Medelålders julmarodör" 2001 till benämningen av gärningsmannen som "en person" 2016.

En annan observation som undersökningen visar är antalet aktörer som förekommer i texterna. I artikeln "I år vakar en tv-kamera över bocken" från 1996 nämndes företagarföreningen i förbifarten.

⁸⁶ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 3.

Analyserna visar att polisens roll i nyhetsrapporteringen har intensifierats under årens lopp. Från att 1996 ha agerat en citerad källa till att 2016 ha fått en huvudroll i nyhetsbevakningen. Även benämningen på polisen har förändrats under årens lopp: från "Gävlepolisen" 1996 till att från början av millennieskiftet tituleras med fullständigt namn och titel i artiklarna.

Undersökningen pekar också på att nyhetsbevakningen gällande Gävlebocken har ökat, vilket har involverat fler aktörer i bevakningen. I 1996 års bevakning förekom aktörerna företagarföreningen, Gävle kommun och Gävlepolisen. I 2016 års rapportering representeras sju aktörer i texterna: Polisen i region Mitt, SOS Alarm, Aftonbladet, Gävlebocken, Gävle kommun, Centerpartiet i Gävleborgs län och Socialdemokraterna i Gävleborgs län.

Målet med studien var även att undersöka huruvida Strömbergs begrepp "city branding" diskuteras. Begreppet omnämns endast i en av artiklarna, "Bränd bock ger Gävle PR".

7.2 Diskussion

Studien visar att det "gamla manuskriptet" bestod av ett tilltal att bocken var Gävles stolthet i kombination med artiklarnas övergripande historiska bakgrund, kan ha kommit att lägga grunden till förförståelsen av "Gävlebocken" som den omskrivs som idag. Benämningslistan om bokens benämning från 1996 till 2016 visar en tydlig tendens att tilltalen har minskat. Det kan ha att göra med traditionsmanuskriptets information som påverkat publikens förförståelse av Gävlebocken.

Lotten Gustafsson Reinius resonemang om "Ordning och kaos" är giltigt än idag fast Ordningen har fått ny skepnad i form utav aktörer, ofta polisen. Under 1996 fram till 2005 kunde ibland skribenten göra egna ställningstaganden utan uppbackning av aktörers åsikter eller representation. 2009 och 2016 väljer skribenten att ta en mer objektiv position i nyhetsrapporteringen. 'Ordningen' får ändå representeras utav aktörer som tar ställning emot brännandet av bocken. Detta kan ha att göra med objektivitetsidealet som journalistiken eftersträvar mer så nu än förut.

Polisens perspektiv i nyhetsbevakningen har fått en allt större innebörd. Från millennieskiftet har polisens representation blivit en mer personlig sådan där namn och titel benämns. En teori kring det hela berör nyhetsvärde. Om en nyhet handlar om brott eller olyckor, löper den större chans att bli en uppmärksammat nyhet.

Sedan 2000-talets mitt har kommunens perspektiv på Gävlebocken börjat förekomma i artiklarna vilket resultaten av aktörer visar.

Ett motiv bakom de valda åren var de tekniska epokerna de företräder. Resultaten visade sig inte ha något övergripande perspektiv på artiklarna, utan nämns endast i förbifarten.

Målet med undersökningen var även att undersöka på vilka sätt Strömbergs begrepp "city branding" framträder och diskuteras. Begreppet omnämndes endast i en av artiklarna, "Bränd bock ger Gävle PR". Artikelnen handlar om Gävlebockens värde för Gävle stad där kommunalrådet Carina Blank betonar värdet i den återupprepade förstörelsen.

Att Gävlebocken vuxit fram som en ikon för staden bygger i hög grad på interaktivitet. Bockbränderna uppvisar släktskap med dagens radikala marknadskommunikation. Bockkommittén lägger till rätta för reaktioner och intersubjektiva möten i stadsrummet och på Internet på samma sätt som många konstnärer idag arbetar med publik interaktion.⁸⁷

Per Strömberg skriver att "Gävle stad med bockkommittén i spetsen kan sägas rida på Gävlebocken men de håller inte heller i tyglarna. Bockkommittén ser till att halmbocken återuppstår till jul varje år, likt Särinner, och låter sedan publiken slakta den. Det finns ingen mer överlagd marknadsföring än att den görs tillgänglig. Gävlebocken är utelämnad till publiken. Publiken skapar Gävlebocken".⁸⁸

En förklaring till de resultat som har uppnåtts är de använda teorierna om nyhetsvärdering samt valet av metoden kritisk diskursanalys. Att genomgående ha en kritisk baktanke, "Varför är texten som den är?", "Vad vill skribenten uppnå?", har lett studien i den riktning den haft.

Varför väljer de att fortsätta att skriva om bocken år efter år? Med bakgrund i Gustafsson Reinius text om traditionsmanuskript har studien illuminerat vad vi kallar "Det nya traditionsmanuskriptet". Ett manuskript som baserar sig på att aktörer får uttrycka de åsikter som journalisten själva uttryckte i de tidigare artiklar som blev publicerade 1996–2005.

En negativ aspekt med kritiska diskursanalyser kan handla om forskarens uppfattningar. Uppfattningen av en text kan variera beroende på exempelvis kontexten av

⁸⁷ Strömberg, "Att brännmärka en julbock", 2010, s. 2.

⁸⁸ Ibid, s. 9.

läsarens sociala situation samt kulturella föreställningar.⁸⁹ Studien får inte bli för teori-driven på så vis att de ideologikritiska idéerna i alltför hög grad styr och påverkar de man ser respektive inte ser i texten. Om man enbart uppmärksammar och plockar ut element ur texten som bekräftar ens egna ideologikritiska tolkningar, förlorar studien sitt vetenskapliga värde och sin status som objektiv forskning.⁹⁰ Även forskare som analyserar en text kan omöjligt från skriva sig sina tidigare uppfattningar även om det är målet.

En mer omfattande undersökning skulle resultera i en bättre förståelse för boken diskurs. De använda teorierna om nyhetsvärdering går att applicera i flera aspekter av studien. Risken är att i ett sådant fall skulle läsvärdet minska.

En svaghet med studien är att för större studier kan kritiska diskursanalyser vara påfrestande för såväl forskare som resultatinsamling. Studiens analysmaterial bestod av 14 artiklar av blandat omfång och analysen blev cirka 40 sidor lång. Statistiskt sett motsvarar det cirka tre sidor analys per artikel.

Studiens resultat stämmer väl överens med Lotten Gustafsson Reinius text om traditionsmanuskript, likaså Per Strömbergs artikel om Gävlebocken. Studien visar att ett tydligt traditionsmanuskript upprätthålls och utvecklas ständigt för att bibehålla nyhetsvärdet i händelsen.

⁸⁹ Ledin och Moberg, "Textanalytisk metod" i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 155.

⁹⁰ Berglez, Peter, "Kritisk diskursanalys" i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 285.

7.3 Förslag på fortsatt forskning

Förslagsvis är en intervjustudie med Gävlebockens talesperson Maria Wallberg ett förslag till ett fortsatt forskningsprojekt rörande Gävlebocken. Intervjuer är lämpliga att tillämpa när forskare vill få kunskap om enskilda personers uppfattningar och erfarenheter. Genom intervjuer konstruerar intervjupersoner aktivt sin sociala värld och berättar om sin yrkesvardag, vilket gör att forskaren får fakta som ger en genuin insikt i folks erfarenheter.⁹¹

Mats Ekström och Lars-Åke Larsson ger även rådet att tillfråga lättillgängliga intervjupersoner. Är en person positiv till en intervju får du ut tillräcklig information och kunskap från personen ifråga.⁹²

Intervjun med Maria Wallberg motiveras av att studien fokuseras på Gävle kommuns syn på bocken och dess identitet. Kommunens arbete med att marknadsföra sig med Gävlebocken utåt har givit bocken ett kändisskap.

När Gävlebocken fick en webbkamera 1996 fick människor i upp till 140 olika länder möjligheten att följa dess existens. När bocken begåvades med ett Twitterkonto 2009 växte bockens identitet ytterligare.⁹³ Som ansvarig för Gävlebocken på sociala medier samt talesperson för bocken i mediala sammanhang är Maria Wallberg en lämplig intervjukandidat.

Ett annat förslag till framtida forskning är att undersöka utvecklingen av “traditionsmanuskriptet”.

Förslag på en frågeställning till fortsatt forskning kan vara:

Hur använder sig Gävle kommun av Gävlebocken i marknadsföringen?

På vilka sätt kan Gävlebockens interaktivitet sambelystas med Gävles marknadsföring?

Går det att applicera “det nya traditionsmanuskriptet” på kommande års rapportering?

⁹¹ Larsson, “Intervjuer” i Ekström & Larsson (red.), *Metoder i medievetenskap*, 2010, s. 54–55.

⁹² Ibid, s. 63.

⁹³ Strömberg, “Att brännmärka en julbock”, 2010, s. 5.

Referenslista

Tryckta källor:

Alsing, Rolf. *Aftonbladet inifrån - 175 års kamp för tryckfrihet och ökad upplaga*.

Norstedt Aftonbladet: Stockholm, 2005.

Berglez, Peter. "Kritisk diskursanalys" i Ekström, Mats & Larsåke Larsson (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Uppl. 2:4. Studentlitteratur: Lund, 2010.

Gustafsson Reinius, Lotten. "Bocken brinner! En dialog på offentlig plats och i Gävles lokalpress" i Klein, Barbro (red.). *Gatan är vår!: ritualer på offentliga platser*, Carlsson, Stockholm, 1995.

Johansson, Bengt. "Journalistikens nyhetsvärderingar" i Nord, Lars & Jesper Strömbäck (red.) *Medierna och demokratin*. Uppl. 1. Studentlitteratur: Lund, 2004.

Larsson, Larsåke. "Intervjuer" i Ekström, Mats & Larsåke Larsson (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Uppl. 2:4. Studentlitteratur: Lund, 2010.

Ledin, Johanna och Ulla Moberg. "Textanalytisk metod" i Ekström, Mats & Larsåke Larsson (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Uppl. 2:4. Studentlitteratur: Lund, 2010.

Leigert, Lena. *Marknadsföring och kommunikation i sociala medier*. 2 uppl. Kreafor, Göteborg, 2013.

Strömberg, Per. Att brännmärka en julbock - Gävlebocken som city brand. *Kulturella Perspektiv* - Svensk etnologisk tidskrift nr 4:2010. Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet.

Strömbäck, Jesper. "Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar" i Karlsson, Michael & Jesper Strömbäck (red.). *Handbok i journalistikforskning*. 1 uppl. Studentlitteratur: Lund, 2015.

Weibull, Lennart & Ingela Wadbring. *Massmedier - Nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. Uppl. 11 Livionia: Riga 2014.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise, *Diskursanalys som teori och metod*, Studentlitteratur, Lund, 2000.

Elektroniska källor:

Grafisk illustration: Henk Prakkes teori om nyhetsvärdering.

Hämtad som URL 2017-03-27.

<https://indifferenta.files.wordpress.com/2011/02/lippman.jpg>

“Gävlebocken brann redan på invigningsdagen”, Aftonbladet, 2016-11-27.

Hämtad som URL 2017-03-27 samt 2017-05-04.

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article23999324.ab>

“Julbocken i Gävle nedbränd”, Aftonbladet, 2005-12-03.

Hämtad som URL 2017-03-29 samt 2017-05-04.

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10721638.ab>

LIX Läsbarhetsindex

Hämtad som URL: 2017-04-29.

<http://lix.se/>

Svenska Mediehus 2015/16 - fakta om marknad och medier. Räckvidder i procent vardag 2015 vardagar 2015 - tryckt betald dagstidning. TU, mediehusens branschorganisation i Sverige. Hämtad som URL 2017-03-27 samt 2017-06-25.

http://www.dagspress.se/images/stories/SvenskDagspress2015_2016_webb.pdf

Twitter: @Gavlebocken - Gävlebockens Twitterkonto

Hämtad som URL 2017-03-27.

<https://twitter.com/Gavlebocken>

Visit Gavle: Gävlebocken - en julbock över hela världen.

Hämtad som URL 2017-03-27 samt 2017-06-25.

<http://www.visitgavle.se/sv/gavlebocken>

Artiklar:

“Bocken får brinna i cyberspace”, *Aftonbladet*, 1996-09-18.

“I år vakar en TV-kamera över bocken”, *Aftonbladet*, 1996-12-08.

“Gävlebocken överlevde julen”, *Aftonbladet*, 1996-12-25.

“Han trodde att bockbränning var en tradition”, *Aftonbladet*, 2001-12-25.

“Julbocken i Gävle brann för femte året i rad”, *Aftonbladet*, 2001-12-24.

“Medelålders julmarodör misstänks”, *Aftonbladet*, 2001-12-23.

“Julbocken i Gävle övertänd”, *Aftonbladet*, 2005-12-03.

“Julbocken i Gävle nedbrunnen”, *Aftonbladet*, 2005-12-03.

“Bränd bock ger Gävle pr”, *Aftonbladet*, 2005-12-05.

“Julbocken i Gävle brann ned”, *Aftonbladet*, 2009-12-23.

“Bilder saknas från bockbrand”, *Aftonbladet*, 2009-12-23.

“Brinner ner - första dagen”, *Aftonbladet*, 2016-11-28.

Bilagor

Bilaga 1

Benämningar på gärningsmannen genom årens lopp:

“Den riksbekanta julbocken i Gävle hade på juldagsmorgonen klarat sig undan pyromaner”

Ingress, *Aftonbladet*, 1996-12-25.

“Han trodde bockbränning var en tradition”

Rubrik, *Aftonbladet*, 2001-12-25.

“Medelålders julmarodör misstänks”

Rubrik, *Aftonbladet*, 2001-12-23.

“Polisen jagar Tomten och Pepparkaksgubben”

Ingress, *Aftonbladet*, 2005-12-03.

“Enligt Arbetarbladet i Gävle är två män misstänkta för att ha tänt eld på bocken.” Ingress, *Aftonbladet*, 2005-12-03.

“Bocken i Gävle har brunnit-bara timmar efter invigningen. En person misstänks ha kastat en brandbomb på bocken från en närliggande restaurang”

Ingress, *Aftonbladet*, 2016-12-16.

Bilaga 2

Benämningar på bocken genom årens lopp:

1996

- “Bocken” - 1996-09-18
- “Årets julbock i Gävle” - 1996-09-18
- “den kremeringshotade bocken” - 1996-09-18
- “bocken” - 1996-12-08
- “Julbocken på Slottstorget i Gävle” - 1996-12-08
- “Gävlebocken” - 1996-12-25
- “stans stolthet - den stora julbocken på Slottstorget i centrala Gävle” - 1996-12-25

2001

- “Bocken i Gävle” - 2001-12-23
- “Den stora julbocken i Gävle” - 2001-12-23
- “Årets stora halmbock” - 2001-12-23
- “Julbocken i Gävle” - 2001-12-24
- “Gävlebocken” - 2001-12-25
- “bocken” - 2001-12-25
- “julbocken” - 2001-12-25

2005

- “Julbocken i Gävle” - 2005-12-03
- “Bocken” - 2005-12-03
- “Julbocken” - 2005-12-03
- “Bränd bock” - 2005-12-05
- “Bocken” - 2005-12-05
- “den stiliga julbocken” - 2005-12-05
- “Julbocken” - 2005-12-05
- “Gävles kändis” - 2005-12-05
- “Gävlebocken” - 2005-12-05

2009

- “Julbocken i Gävle” - 2009-12-23
- “Den riksbekanta julbocken i Gävle” - 2009-12-23
- “halmbocken” - 2009-12-23
- “Gävlebocken” - 2009-12-23

2016

- “Gävlebocken” - 2016-11-28
- “Bocken i Gävle” - 2016-11-28
- “Den 50-årsjubilerande bocken i Gävle” - 2016-11-28
- “Bocken” - 2016-11-28